

Vladislav Šolc

Někdy musím být zlý

TEXT: EVA BOBŮRKOVÁ FOTO: LIBOR FOJTÍK

JAKO PSYCHOTERAPEUT PŮSOBÍ VLADISLAV ŠOLC VE SPOJENÝCH STÁTECH JIŽ DESET LET. MEZI JEHO KLIENTY PATŘÍ LIDÉ VŠECH KULTUR A ETNIK, ZÁVISLÍ NA ALKOHOLU A DROGÁCH, PACIENTI S PORUCHAMI SPÁNKU ČI DEPRESEMI. ŠOLC VĚŘÍ, ŽE V KAŽDÉ LIDSKÉ DUŠI DŘÍMÁ PŘIROZENÝ SAMOLÉČÍCÍ PRINCIP A KAŽDÝ JEJ MŮŽE OBJEVIT. I KDYŽ CESTY K TOMU JSOU RŮZNÉ.

Kolegové ho považují za všestranně vzdělaného psychoterapeuta, který nabízí nové a pronikavé pohledy na dno lidského světa. Když ale „žák“ C. G. Junga, Vladislav Šolc, přijel jako absolvent pražské University Karlovy do Spojených států, musel si svou psychologickou praxi vysoudit. „Neměl jsem potřebné licence, a abych získal osvědčení o vzdělání, musel jsem si najmout právníka,“ vysvětluje. Brzy, ale za velmi nízkou mzdu, získal místo na klinice, která pečovala o těžce duševně nemocné. „Vykona-val jsem sice odbornou práci, ale dohlížel na mě supervizor. Licenci dostane psychoterapeut až poté, co absolvuje čtyři tisíce postgraduálních hodin pod ‚dozorem‘. Prvních sedm let jsem ve Státech investoval peníze a čas, abych mohl naplnit svůj sen,“ říká muž, který dnes provozuje soukromou praxi a pracuje na klinice, jež je neziskovou organizací.

Na vašich webových stránkách stojí, že přijímáte klienty hovořící polsky, rusky, česky, slovensky. Jsou mezi vašimi pacienty hlavně přistěhovalci?

Zas tolik jich nemám, tak deset procent, ale určitě se na mě obracejí raději než na jiné, i proto, že mohou vysvětlit svůj problém v mateřštině a že jim jako imigrant lépe porozumím.

Psychoterapie není jen na jednu, dvě návštěvy, absolvovat léčbu tedy musí být dost finančně náročné.

Momentálně mám asi jen deset pacientů, kteří si ji platí ze své kapsy, a ti si to mohou dovolit. Některé pojišťovny proplácejí i neomezený počet sezení, takže absolvovat třicet nebo padesát návštěv není takový problém. Existuje i spoluúčast a podobně; Američané jsou zvyklí si za zdravotní péči připlácet.

Říká se, že v Americe má každý svého psychologa. Je to velký rozdíl oproti Česku?

Neznám statistiky, ale jednoznačně vidím, že v Americe za psychologem chodí i dvojice, které se třeba hodlají brát a chtějí vědět, zda je jejich rozhodnutí správné, běžné jsou předmanželská poradenství i preventivní návštěvy, lidé na sobě chtějí pracovat a někam se duchovně posunout. Tohle v Česku ještě není běžné.

V Česku lidé raději tají, když se léčí u psychologa nebo psychiatra.

V Americe jak kdo. Anglosasové či černí Američané chodí na terapii zcela otevřeně, v hispánské, polské, ruské komunitě, u Čechů i Slováků vidím spíš ostych, ale záleží také na generaci. Všechno se v USA vyvíjí velice rychle. Vzpomínám si na jednu dívku z Etiopie, která přišla na terapii v doprovodu praktického lékaře. Právě tohle se mi tam líbí, různé kultury, každá má své specifika, v tom je práce s nimi krásná.

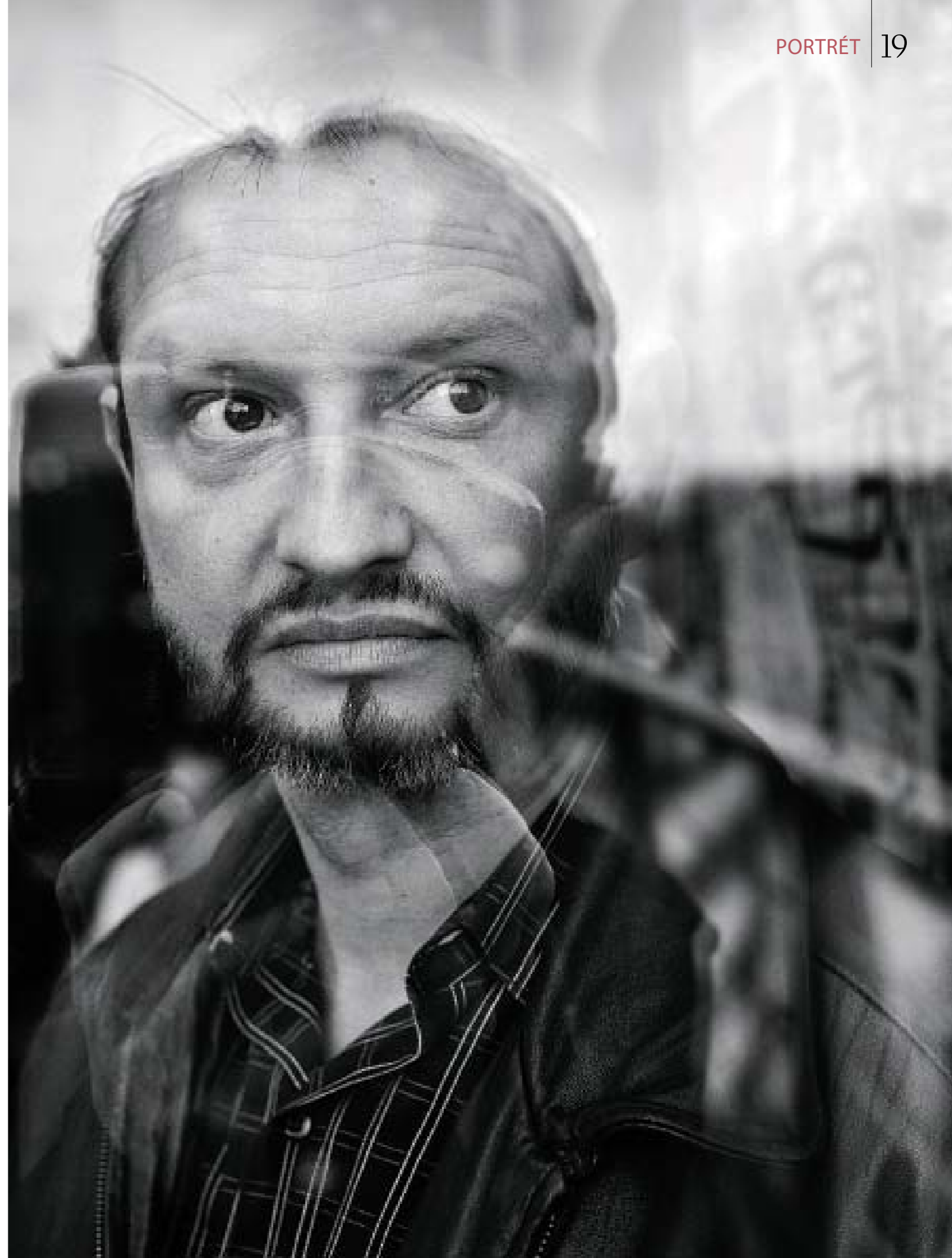
Pracujete také s lidmi závislími na alkoholu či drogách. Úspěšnost léčby bývá velmi malá. Není to poněkud beznadějně úsilí?

Kdybych propadl beznaději, tak bych to už nemohl dělat. V terapii se výsledky dostávají často až po dlouhé době, i maličký pokrok je velkou slávou. Mezi mými klienty byli také lidé odsouzení k léčbě, tam je pochopitelně procento abstinence větší, nad hlavou jim visí hrozba vězení. U drog a alkoholu se obecně udává třicetiprocentní úspěšnost. Závislí činí asi desetinu mých pacientů, ale dnes už si vybírám, koho budu léčit. Pokud ten člověk nemá vnitřní motivaci a není připraven na dlouhodobou léčbu, pošlu ho k odborníkům, kteří se specializují na toto stadium. Takže u mých klientů je úspěšnost slušná.

Ve vyspělých zemích přibývá lidí, kteří trpí depresemi, úzkostmi, údajně je to dnes až pětina populace. V Americe, hádám, to bude zřejmě ještě víc?

Lidé v západním světě opravdu trpí. Duchovně strádají. Žít v moderní sekularizované společnosti s jejím individualismem, rozpadem hodnot, tradic a odcizením je velice náročné.

Neznám procento, ale lidé v tomto světě opravdu trpí. Duchovně strádají. Žít v moderní sekularizované společnosti s jejím individualismem, rozpadem hodnot, tradic a odcizením je velice náročné. Lidé jsou odkázáni na to, aby si hledali svou harmonii sami. A to je pro mnohé těžké, najít správnou míru bytí, štěstí. V Americe je tento extrém ještě větší, kultury a tradice se mísí také úplně vytrácejí. To, co je u nás pořádkem normální, jako že se slaví Vánoce, jezdí se na hory a jí se u stolu, tak to tam vůbec samozřejmě není. A všechny tyto smutné ztráty se projevují přejídáním, závislostmi, depresemi...

Je asi rozdíl v léčbě lidí, kteří prožili těžké zranění v dětství, zneužívání, násilí, a následkem toho spadnou do závislosti, oproti třeba manažerům, které k alkoholu či drogám dožene stres?

Ten, kdo zažije trauma, vyrovnává se s ním celý život. Čím ranější, těžší trauma, tím je pevnější a bolestnější, stane se silným magnetem, přitahujícím alkoholismus, konflikty, násilí. Bohužel, v Americe se tohle často týká černošské populace. Ubilo ji otrokářství, přišla o svou původní kulturu, už po generaci prochází složitými životními situacemi. Většinou žije v nižší sociální vrstvě, v rodinách často chybí otec, matka pracuje hodně za málo peněz, má víc dětí s různými muži, časté je znásilňování, týrání... A čím níž na žebříčku sociálního statusu, tím menší možnosti léčit se, tím horší dostupnost psychologické péče.

A co potom ztracené generace indiánů?

Několik indiánů jsem měl v péči. Pocházeli z rozvrácených rodin, hodně dětí, žádný otec, alkohol, drogy. Jejich situaci ještě komplikuje fakt, že dostávají peníze od svých kmenů. Každý měsíc jim chodí na účet a nic moc se od nich za to neočekává, to má samozřejmě velmi negativní dopad. Jejich situace je dosti tragická.

Je tu nějaká možnost „kolektivní“ léčby?

Existují i silné kmeny, osobnosti, které se snaží vrátit indiánům jazyk, způsob života, důstojnost, ale je to dlouhý proces. Romové v Česku nebo na Slovensku mají podobný problém, je těžké změnit myšlení, nabýt vzdělání, hodnot, které jejich životu pomohou, aby nemuseli upadat do temnoty. Ale řešení může vzejít jen od nich samých, nikdo pouze zvenku bez jejich vůle pomoci nemůže. U indiánů existuje hluboká duchovní a kulturní tradice, je na co navazovat.

Vy věříte, nebo zažíváte, že psychoterapie může člověku pomoci najít onu ztracenou duši?

Určitě. Hlubinná psychologie je jedním z nejúspěšnějších psychoterapeutických systémů. Je to zčásti technika, ale ještě více umění. Hledáme v člověku zlato, léčivý potenciál, duchovno. Snažíme se mu pomoci uvědomit si, že to, co jej může vyléčit, není doktor, ale právě ono Bytostné já, jeho duše.

Ze všech psychologických směrů jste si vybral Jungův. Proč právě ten?

Na psychologii jsem byl orientovaný odmala. Četl

Vladislav Šolc (* 1972)

Diplomovaný jungovský analytik, klinický psycholog a psychoterapeut. Vystudoval klinickou psychologii na FF UK v Praze a Institut C. G. Junga v Chicagu. Momentálně působí ve Wisconsinu a Illinois. Je autorem knih Archetyp Otce (a jiné hlubinné analytické studie), Psyché Matrix Realita, Ve jménu Boha, Fanatismus v pojetí hlubinné psychologie.

jsem hodně Freuda a jiné, ale když jsem pak vzal v roce 1992 poprvé do ruky Jungovu knihu, jeho Tavistocké přednášky, naskočila mi husí kůže. Věděl jsem, že si mne našel. Začal jsem číst víc a víc, přečetl jsem všechno, co vyšlo v češtině, angličtina mi pak otevřela zcela nové obzory. Začal jsem Jungovo učení následovat.

„Závislost je řádově nižší variací touhy po splnění s Bytostným já, ve středověku by se řeklo s Bohem,“ napsal Jung. Jak tedy přistupujete k člověku, abyste mu pomohl tuto touhu naplnit?

Záleží na konkrétním člověku, kde se sám v tomto hledání nachází. Vzpomínám na jednu klientku, její manžel byl vysoko postaveným manažerem, jezdil po celém světě, měl moc, úspěch. Ona byla doma, trpěla nízkým sebevědomím, propadla alkohol. Byl to pro ni únik. Ale při terapii si uvědomila, že má své Já, zájmy, hodnotu, že je dobrá matka, začala objevovat, co chce, že může být manželovi partnerem, ne žít v jeho stínu. Její hledání nešlo přes náboženskou víru, ale přes porozumění svému nevědomí, které ji nutilo vracet se k alkoholu. Naší prací bylo učinit jej vědomým. Pochopila, že je pod vlivem destruktivní energie, že má volbu, že nemusí setrvat ve své temné stránce, ale může následovat světlo.

Nejen v osobním životě, ale také v politice, ve společnosti, v náboženství nás ovládají podle Junga archetypy. Ve vaší poslední knize Ve jménu Boha řešíte psychologické kořeny fanatismu. Proč?

Fanatismus v takovém rozsahu jako dnes je novodobý fenomén. Je reakcí na sekulární společnost, projevem ohroženosti duchovní integrity určité skupiny. Lidé reagují tak, že se ještě více utvrdí ve svém názoru, protože jsou ohrožováni zvenku, bojí se, že ztratí vše, co mají, svou identitu, i když je do určité míry falešná. Jak řekl Santayana, „k fanatismu dochází, když se zdvojnásobí snaha, ale ztratí se cíl“.

A může se mu společnost bránit? Existuje nějaký lék?

U náboženského fanatismu opět platí: Změna může přijít jediné zevnitř. Vidíme to u náboženských vůdců, kteří dokážou naslouchat hlasům zvenku i zevnitř, jako třeba papež František, který vyzývá křesťany, aby byli tolerantní k cizincům a homosexuálům. Lékem na fanatismus je komunikace. Sednout si spolu a vést dialog, být otevření opačnému pohledu. Je to jako v rodině, pokud se o problémech a pocitech nemluví, je zle. V rámci dialogu můžeme pochopit druhého, dojít k novému vědomí. K tomu vyzývala i mladá pákistánská studentka Malalaj Júsufzaiová, kterou se pokusili zabít talibánci. I s těmi největšími fanatiky se musíme pokusit sednout a dohodnout se. Je to těžké, někdo by řekl idealistické, ale jiné cesty podle mne není.

V jednom článku jste popsal i americké volby jako souboj archetypů. K jakému střetu dochází?

Z jungovského pohledu, který ovšem navazuje na prastarou duchovní učení, se ve volbách setkávají

v zásadě dva druhy energií, z nichž čerpáme určitý způsob myšlení, víry a jednání. Sociální orientace, přesvědčení, že třeba zdravotní péče má být přístupná každému, je ovlivněna – zjednodušeně – ženskou energií, za tvrdými názory pravicově orientovaných lidí, že život je tvrdý boj, můžeme hledat mužskou energii. Obě spolu bojují, jedna se snaží porazit druhou, začnou se k nim přidávat lidé, a ta, která převáží, se snaží nastolit svůj princip. Je úsměvné číst názory, že nejlepší by bylo, aby druhá strana vůbec neexistovala. To už tu bylo. A jak to dopadlo? Když chybí druhý protipól, tok energie se zastaví, což vede k sebezániku. Opět tu platí totéž, co v rodinném vesmíru: Musí být jak otec, tak matka.

Ale dnes více než polovina dětí vyrůstá v neúplných rodinách.

Toho se děším. Rodina, kde jsou zastoupeni dva rodiče, je velmi důležitá. Na druhé straně, fenomén neúplných rodin existuje, ve skandinávských zemích už má docela hluboké kořeny, společnost se s ním musí naučit žít. Pak je důležité, aby vznikla alespoň jakási jednota, aby děti stále byly vystavené oběma principům, aby rodiče spolu dokázali komunikovat, minimalizovali konflikt a ztrátu pro dítě. Protože když chlapce vychovává jen žena, chybí mu otcovský vzor. Jako chlap v životě nebude dobře vybavený. Nebude vědět, co s ženou, jak má fungovat muž.

Jeden český psychoterapeut sám sebe označil jako „přítele za peníze“. Cítíte se také tak?

Ne. V přátelství se ztrácí objektivita a tudíž schopnost opravdu pomoci. Přátelství je o tom, abychom druhého podpořili, dodali mu odvalu, ale někdy přítele utvrzujeme v klamech, nejsme objektivní, protože ho máme rádi. Terapeut musí být někdy „zlý“, držet si hranice, být schopen klientovi říct: já nemůžu být tvým přítelem. Řekl bych, že terapeut je ve finále směsí všech vztahů objektu; je otcem, matkou, sourozencem, objektem lasky i nenávisli... též přítelem, ale i nepřitelem. Je „tím druhým“. Psychoterapeut si musí uvědomovat svůj narcisismus, svoji sobeckost, své pudy, a že to vše komplikuje objektivitu.

Jednou jste řekl, že americká společnost je ze všech společností duchovně a kulturně nejzmatenější. Nicméně jste si ji přesto vybral pro život. Hodláte ve Spojených státech zůstat?

Nemám plán. Propadám někdy fantaziím, jak bych mohl žít někde jinde, šťastněji, že bych mohl jet do Prahy, splynout s ní, pořád na mě působí její duch. Pak ale přijedu na Slovensko a je to podobné. Když se procházím kolem curyšského jezera, představím si, že tam žil Jung a je mi také dobře. Ve skutečnosti ale nepatřím nikam. Na Slovensku a v Česku už nejsem doma, v Americe ještě ne. Cítím se spíš jako obyvatel planety, než Slovák či Američan. A uvidím, kam mě vítr života zavěje. Jsem otevřený, kdyby mě něco přimělo, abych se kamkoli přestěhoval, tak proč ne. **v**

» **V politických volbách se setkávají dva druhy energií. Sociální orientace je ovlivněna – zjednodušeně – ženskou energií, za tvrdými názory pravicově orientovaných lidí můžeme hledat mužskou energii.**